

Hur skall ett Dalsland i Tillväxt(eDIT) bidra till ett Dalsland i Tillväxt?

Framtidsstudie om föreningen eDITs framtidsmöjligheter och roll i det dalsländska tillväxtarbetet.

Kompetens i tusen bitar!

Projektägare:

Finansierad av:

Inledning

Historik.

Föreningen eDIT har bara funnits i ca 3 år men utvecklats expansivt och fått mycket gjort under kort tid. Idén var ursprungligen att samla ihop behov av kompetensutveckling från många lokala företag och hämta in utbildarna till Dalsland istället för att företagen åker långa sträckor var för sig. Detta har visat sig vara ett framgångsrikt upplägg som också finns på andra håll i landet. Ett stort antal kompetensutvecklingsinsatser har genomförts och upplägget har visat sig vara prisvärt för lokala dalslandsföretagare. På så sätt har också ökat lokalt nätverkssamarbete uppstått mellan dalsländska företagare och även med andra organisationer.

eDIT har varit en liten nystartad förening men snabbfotad och har på kort tid hunnit göra mycket "verkstad" genom att bidra till en rad olika utvecklingsinsatser. Initiativet "Dalsland kommer på besök" (till Stockholm) med uppföljningsaktiviteter var framgångsrikt och gjordes i lyckad samverkan med kommuner och andra aktörer. Ett regionalt platsutvecklingsprojekt kopplat till Dals-Ed och ett stort förarbete till "Dalslandsnatten", att marknadsföra arbetsmöjligheter och företag i Dalsland för områdets egna ungdomar, är exempel på andra nyskapande satsningar. Även om just Dalslandsnatten inte kunde genomföras under Coronavåren 2020 av olika orsaker

eDIT har haft konstruktiv samverkan i varierande grad med andra aktörer som Gröna Klustret, Dalslands Turist AB, IUC Väst, Mötesplats Steneby m.fl. Att kommunerna inledningsvis varit medlemmar och haft styrelserepresentation har upplevts viktigt och skapat en bärande förankring för föreningens legitimitet.

eDIT har också haft en ambition att medverka till förändrade attityder bland företagare i Dalsland. Till exempel hos en lite ålderstigen hantverkarkår som delvis är obenägen att vidareutveckla sig. Eller ett för svagt arbete med ägarövergångar i samband med generationsskiften som äventyrar företags överlevnad på sikt. Lokala företag behöver mod och ambition att kompetensutveckla sig så att företagen kan klara höjda leveranskrav på produktkvalitet och utförande. Det moderna samhället ställer krav som mindre företagare ibland viker undan från istället för att höja sin nivå och öka sin leverans. Det blir negativt för Dalslands egen framtid när de egna företagen viker i konkurrenskraft. Här har eDIT börjat söka efter olika ingångar att lyfta lokalt näringsliv till en högre nivå.

Kommunernas medverkan som medlemmar och med ledamöter i föreningens styrelse stärkte eDITs legitimitet men kommunernas inträde som styrelseledamöter innebar också en ny processproblematik för styrelsens arbete. Från företagshåll finns en vana att ta snabba beslut om satsningar och lösa finansieringen efterhand. Den kommunala logiken är mer att hela budgeten måste vara i hamn innan man vill gå till beslut. Ett kommunalt arbetsätt innebär också ett behov att jobba mer med kontinuerlig förankring inåt och uppåt i sin egen organisation vilket påverkar processernas tempo.

Skillnader i processuella tillvägagångssätt, olika åsikter om lämpligt tempo och kanske även en del problem med personkemi gjorde att relationerna mellan eDIT och kommunernas representanter blev alltmer ansträngd under 2019. Från kommunernas sida ledde situationen till att två representanter i styrelsen avgick mitt under verksamhetsåret 2019 då de upplevde sig inte kunna "sitta på två stolar" samtidigt. Styrelsen har därefter haft färre ledamöter och kommunerna har lämnat sitt aktiva deltagande i föreningens verksamhet och i flera fall även medlemskapet.

eDIT skrev en offensiv plan för kommande tre år och utkast till ansökan till bland annat Västra Götalandsregionen som planerades att skickas in under hösten 2019. När kommunerna gemensamt valde att inte ställa sig bakom ansökan, utan istället föreslog en fristående utredning om roller och

ansvar i relationen eDIT-kommunerna, så gick luften lite ur eDITs styrelse i november 2019. Verksamheten har därför gått på sparlåga under 2020 beroende på bristande finansiering och energin gick under våren istället mer till att förbereda ansökan för denna framtidsstudie.

Förstudiens ramar

Uppdragsbeskrivning för framtidsstudien

Uppdragsbeskrivningen beskrivs enklast genom de syften med studien som är angivet i ansökan och bidragsbeslut från eDIT, Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen.

- Utredda och tydligt definiera eDIT:s framtida verksamhet
- Säkerställa verksamhetens förankring
- Kartlägga och definiera föreningens roll i samverkan med andra aktörer
- Utredda och föreslå hur verksamheten långsiktigt kan finansieras

Punkterna ligger helt i linje med den skrivelse som skickades av kommunalråden för Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner i april 2020 där de ställde sig positiva till en förstudie och uttryckte: *Inom ramen för en förstudie kan kartläggning av roller, förankring, finansiering och målsättningar mm ske, i syfte att säkra en framgångsrik verksamhet. Förstudien bör genomföras av en sett till verksamheten oberoende part.*

Innehåll.

Det som studien skall innehålla är enligt ansökan och bidragsbeslut uttryckt enligt följande:

- Uppdragsbeskrivning
- Intervjuer med representativa delar av näringslivet, företagarföreningar och kommunledning i Dalsland
- Intervjuer med företrädare för Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen
- Sammanställning och analys av intervjuresultaten
- Dokumentation av förstudien, inklusive förstudierapport.

Metod

Intervjuer

Framtidsstudien har i huvudsak lagts upp som en omfattande intervjuserie med 50 st djupintervjuer med företrädare för kommuner, företag, företagarföreningar, kommunalförbund, region, högskola och övriga organisationer. Det är en relativt sett omfattande djupintervjustudie, som geografiskt har täckt alla delar av Dalsland plus de övergripande regionala sammanhang som Dalsland är en del av. Det innebär att företrädare för 6 kommuner har intervjuats, främst i form av kommunalråd, kommunchef och näringslivsutvecklare. Dock har några kommuner haft så nytillträdda poster att några personer valts bort ur studien. Intervjuerna täcker också företagare och företagarföreningar från alla delar och kommuner i Dalsland. Samt ett antal anställda på Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen, Högskolan Väst och utredaren för den parallella förstudien KiD.

Det är föreningen eDIT som i huvudsak har gjort urvalet av de personer som skulle intervjuas. Urvalet har gjorts utifrån huvudkriteriet att vara de mest relevanta personerna att prata med.

Kommunala företrädare har främst valts utifrån positioner som näringslivsutvecklare, kommunchef eller kommunalråd i respektive kommun och att de funnits ett tag i sin roll.

Företagare har främst valt utifrån att de har en egen erfarenhet av föreningen eDIT samt att de representerar välkända och lokala företag från respektive ort.

Framtidsstudien har försökt nå de relevanta företagarföreningar som finns på varje ort men de finns inte riktigt i funktion överallt.

Regionala företrädare, Högskolan Väst m.fl. har valts utifrån att de har tematisk närhet och ansvar för de områden som eDIT rör sig inom, samt att de i många fall haft samverkan med eDIT tidigare.

Problematisering kring urval

Att urvalet av främst företagare gjort på detta sätt, och av eDIT själva, innebär en viss skevhet i underlaget. Trots det stora antalet personer så ger företagsintervjuerna inte en riktigt representativ bild av de dalsländska företagarnas syn på eDIT. Personurvalet tenderar att bli de som stått föreningen närmast och med en viss övervikt av företag som är eDITs "vänner". Utredaren har därför lagt till några personer utifrån eget urval, företagare som inte haft så mycket med eDIT att göra. Som helhet kvarstår dock en generell brist på representativitet från Dalslands företagare i studien.

Det finns dock goda skäl att kvarstå vid detta urval. Det blev vid intervjuerna uppenbart att de som har haft erfarenhet och egen historik av samarbete med eDIT kan svara på ställda frågor mycket bättre än andra. Det blir ganska tomt i anteckningsboken när man intervjuar företagare som inte känner till eDIT, och många av svaren tenderar bli ett "vet inte". Från personer med erfarenheter av eDIT får man istället utvecklade resonemang med tydliga reflektioner. Det är också bara de som har egna erfarenheter som insiktsfullt kan bedöma vad som fungerat bra och dåligt. Och ge förslag på utveckling.

Framtidsstudiens intervjuer har därför gett en gedigen bild av hur eDIT har fungerat som organisation, hur den har blivit mottagen, problembilder, vunna framgångar och vilken utvecklingspotential som finns. Samtidigt finns insikten att det förmodligen finns ett stort antal företag och företagare i Dalsland, främst mindre företagare, där kunskapen om eDIT är låg och som eDIT inte har hunnit nå ut till. Undersökningen är därmed en djupstudie kring föreningen eDIT men ingen kvantitativ undersökning i syfte att ge en statistiskt säkerställd bild av de dalsländska företagen.

Operativa framtidsprocesser

I uppdraget kring förstudien har ingått att hitta framtidsvägar och förslag på föreningens finansiering. Det har tidigt insetts att den unga föreningen i nuläget är beroende av att hitta några års ytterligare externt projektstöd för att kunna driva tilltänkt verksamhet och bygga upp sin egen organisation. Eftersom ansökningar om projektstöd till exempelvis kommunalförbund, region och EU-fonder är ganska långdragna företeelser och föreningen gått mer eller mindre på ekonomisk tomgång sedan november 2019, så har ett operativt arbete med att kunna söka möjliga stöd inletts parallellt med intervjuerna inom framtidsstudiens ramar.

Tidigt identifierades EU:s regionala fond och socialfond (ESF) som relevanta att söka stöd hos för eDIT. eDITs första huvudspår ligger direkt i samklang med ESF tematiska område och eDITs andra huvudspår passar på liknande sätt bra ihop med regionalfondens inriktning. Eftersom båda fonderna

hade sina respektive programperioders sista utlysningar i september månad så vidtog ett intensivt operativt arbete med att undersöka om eDIT skulle kunna och hinna ta del av dessa stöd. Europeiska Socialfondens utlysning framstod i slutändan som den mest rimliga möjligheten och utkast till ansökan togs fram och diskuterades med bl.a. Västra Götalandsregionen. Då det visade sig att Fyrbodals och Skaraborgs kommunalförbund hade en egen ansökan på gång i samma utlysning så beslutade sig eDIT för att det var rimligare att försöka komma med som part i kommunalförbundens ansökan istället. Det har inneburit ett samråds- och dialogarbete med Fyrbodals skrivargrupp kring ansökan och antalet intervjuer har minskats något för att istället delta i de ganska intensiva processerna kring ESF-ansökan.

För eDITs andra huvudspår behövs det också finansieringsvägar och på liknande sätt har en hel del tid i framtidsstudien gått åt till att skissa fram ett projektupplägg som det kan skrivas en ansökan om bidrag kring. Och i nästa steg att processa det upplägget med eDITs styrelse och förbereda vidare förankring hos berörda samarbetsaktörer och ansökningsmottagare.

Intervjuer

Under perioden juli till oktober har 50 personer intervjuats i olika former. Det har företrädesvis varit personliga fysiska möten men också några digitala, i något enstaka fall skriftliga svar. Några fysiska gruppintervjuer har genomförts men de flesta samtal har skett en och en för att försöka undvika gruppåverkan av svaren. Intervjuerna är fördelade på 23 företagare, 9 representanter för företagarföreningar (de flesta också företagare), 14 kommunala företrädare (KSO, KC, näringslivsutvecklare), 7 regionala handläggare på Fyrbodals, Västra Götalandsregionen och Tillväxtverket samt 4 övriga representerande Högskolan Väst. Mötesplats Steneby, förstudien KID och kompetensföretaget TEK i Halland. Sammanlagt hamnade 50 personer på listan som finns längst bak i denna slutrapport, men ett antal samtal och sammanträden i andra konstellationer har gjort att ett antal ytterligare personer och forum också har fått ge viktiga inspel till studien. Geografiskt finns täckning i alla delar av Dalsland men med viss undervikt i södra Dalsland där eDIT inte haft lika stor förankring.

Företagare och företagarföreningar

En grundläggande positiv bild

I gruppen företagare träffar man personer med varierade erfarenheter av eDIT. Det vill säga, en del har haft mycket med föreningen att göra och andra inte alls. Det vanligaste är att man kommit i kontakt med eDIT via utbildningsverksamheten som företaget antingen skickat deltagare till eller fått erbjudande om. Det som ännu mer verkar ha gjort föreningen allmänt känd är Stockholmsresan med kommuner, företagare och organisationer. Den känner de allra flesta till och lyfter som väldigt gott exempel för eDITs verksamhet. En del var också med på resan och talar mycket gott om den.

Det är slående hur positiva företagarna i grunden är till eDITs existens och verksamhetsidé. Även om de egna erfarenheterna ibland är begränsade så finns det en ytterst bejakande inställning till eDITs syfte och verksamhetsinriktning. För många verkar uppfattningen vara att eDIT lyckats skapa en ny slags samverkan i Dalsland som inte funnits förut. Man har inte upplevt det som att kommunerna lyckats ena sig på samma sätt och göra kraftfulla satsningar tillsammans. Åtminstone inte något som

de säger sig ha sett. Här finns ibland olika grader av kritik riktat mot kommunerna som enligt vissa företagare inte alls lyckats med att samla ett så enat och kraftfullt Dalsland som det borde gjorts.

Längtan efter en dalsländsk frälsare

Även om eDIT kanske inte hunnit göra så väldigt mycket under sin korta tid så verkar en slags ny dröm fötts hos många företagare. Man ser en potential till något nytt och starkt, där Dalslands alla krafter kan verka tillsammans på ett nytt sätt. Och det verkar främst ha varit Stockholmsresan med kringträffar tillsammans med utbildningsverksamheten som är ursprunget till denna framtidsdröm. Och det är kanske inte just varje tillfälle för sig som är den främsta poängen, utan själva anslaget till bred och kraftfull samverkan över hela Dalsland och med många olika slags aktörer tillsammans. En slags dalsländsk frälsarfunktion med den gemensamma och kraftfulla samverkan som bas.

Därför dyker det också upp en ganska bred och spretig "önskelista" över vad eDIT skulle kunna hålla på med. Eftersom eDITs koncept ännu inte är helt tydligt så uppstår det utrymme att tänka in sina favoritfrågor i de behov som föreningen skulle kunna fylla. Därför finns önskemål om allt från inflyttarservice, kulturevenemang, trafiklobbyism, boendefrågor, nationell marknadsföring och utvecklade samarbeten med en rad olika organisationer. Om kommunerna möjligen tenderar att vilja avgränsa eDITs verksamhetsområde så finns hos företagen snarare ganska breda visioner, men som kan låta ganska olika.

Prioriterade områden för eDIT enligt företagen

Bland områden som eDIT redan arbetat med så lyfts insatserna kring Stockholmsresan och den löpande utbildningsverksamheten som de viktigaste. Flera önskar en kraftfullare uppföljning och fortsättning på reseinitiativet, att det inte bara blir en engångsföreteelse. Kompetensutvecklingen ses som mycket angelägen, då utgångsläget är att utbildningsnivån i Dalsland är låg och företagen har svårt att hitta människor med rätt kompetens. Där träffar enligt företagen eDIT väldigt rätt med sin satsning på att med gemensamma krafter lyfta kompetensnivån i företag. Men även nätverksbyggande mellan företag och en bredare marknadsföring av Dalsland lyfts fram som angeläget. Många företagare lyfter vikten av det breda nätverksbyggandet i Dalsland. Det är en ambition som har uppmärksamats, uppskattats, och där många skulle vilja se en fortsatt vidareutveckling av nytt samarbete och dalsländsk gemenskap på detta sätt. Det blir en väg att vidareförmedla kunskap och samla gemensam kraft.

Många tycker att Stockholmsresan och uppföljningen i Håverud var exempel på en marknadsföring av Dalsland som borde kunna ske mycket bredare och kraftfullare. Det finns dock en samsyn i att eDIT inte skall ägna sig åt besöksnäringen. Däremot i de delar som handlar om att marknadsföra Dalsland som ett område att bo, leva, verka i och att rekrytera efterfrågad kompetens, finns idéer om att eDIT skulle kunna ha en viktig funktion. Det finns en bild av att detta är ett eftersatt område och att det skulle kunna göras så mycket bättre. Och att detta borde ske i bred samverkan, gärna med en förening som eDIT som spindeln i nätet.

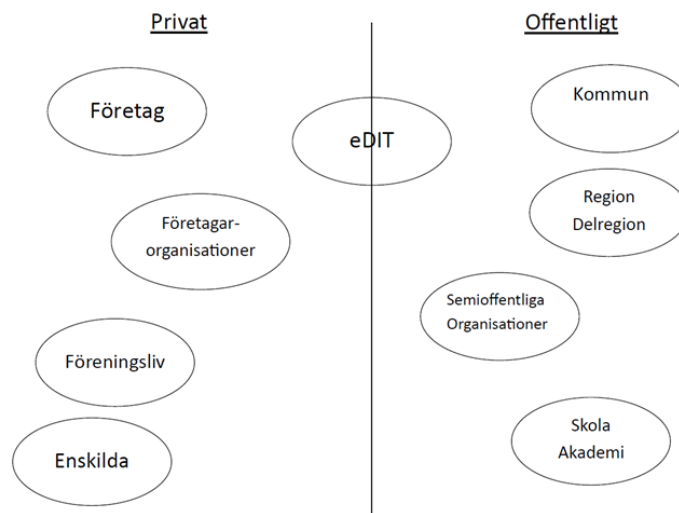
eDIT och företagarföreningarna

Flera olika företagarföreningar yttrar att de verkligen inte ser eDIT som någon konkurrent utan snarare som en gemensam angelägenhet som de kan koppla upp sig mot. eDIT kan bli det dalsländska paraplyet som kan främja framgången för alla och där företagarföreningarna borde ha varsin representant på styrelsenivå. Flera företagarföreningar kan tänka sig ha utbyggd och

organiserad samverkan med eDIT. Denna bild är dock inte entydig då någon istället hänvisar till att de har sin regionala centralnivå i sin egen struktur att främst ta hänsyn till.

eDIT som samverkansförening för både företag och kommuner

De flesta företagare uttrycker att eDIT borde vara en gemensam förening där både företag och kommuner och kanske andra organisationer också kan vara medlemmar. Det finns olika idéer för hur verksamheten skall finansieras men de flesta nämner en kombination av offentligt stöd, medlemsavgifter och överskott via utbildningsverksamheten.

eDITs moment 22 och avgörande värdeerbjudande

För företagen finns ju frågan om de skall betala medlemsavgiften och vara med i föreningen. Det är inte ett självklart val eftersom det finns en mängd intresseföreningar och branschorganisationer som pockar på uppmärksamhet. Det finns medlemsavgifter av varierande höjd och många företagare lever med ansträngd vinstmarginal och behöver prioritera bland sina åtaganden. eDIT har hittills löst problemet genom att ha en ytterst låg medlemsavgift, 100 kr per år. Samtidigt har man senaste året knappt haft några pengar att röra sig med. Och så har uppstått en tydlig moment 22-situation:

1. eDIT behöver värva många nya företag för att bli tillräckligt stark
2. För att värva nya företag måste man visa sin styrka

För att vara en angelägen sak bland företagen behöver eDIT visa styrka och visa att man representerar alla företag i Dalsland. Men för att komma dit måste man värva många nya företag. Det är en svår utgångspunkt som leder fram till en ekonomisk diskussion. En bättre ekonomi är en genväg att kunna visa den styrka som gör föreningen attraktiv för fler.

Flera företagare för också ett rimligt resonemang om eDITs värdeerbjudande. Varje företag som blir medlem måste uppleva att det minst ger motsvarande värde tillbaka. För en liten företagare måste ofta denna vinst uppstå på kort sikt. Det kan till exempel vara att en medlemsavgift på, säg 500:- direkt ger en vinst genom att en viktig utbildning kan erhållas med 1 000:- rabatt. För en stor företagare är värdet tillbaka lika viktigt, men vinsten måste inte alltid uppstå samma år. Rabatt på utbildningskostnader kan vara ett starkt argument även för stora företag men ännu mer viktigt kan långsiktiga effekter vara, om man tror att eDIT kan skapa dessa. Till exempel om eDIT med sin verksamhet långsiktigt skulle kunna förbättra tillgången på rätt kompetens i närområdet så kan det vara värt ganska mycket. Och då kanske 10 000:- inte skulle upplevas som en orimlig medlemsavgift.

10 000:- kan vara ett telefonsamtal ibland, som en företagare sa. Men eDIT måste i vilket fall alltid prestera värde för företagen, stora som små, om företagen skall vilja vara med.

För de flesta företagare upplevs nuvarande medlemsavgift som för låg. Vad det kan kosta varierar stort men de flesta stöder den typ av trappstegsmodell som brukar finnas hos företagarföreningar, där man betalar efter storlek i olika nivåer eller en summa per anställd inom vissa gränser. Den brasklapp som alltid infinner sig här är åter att eDIT måste leverera ett upplevt eller faktiskt värde i minst motsvarande grad för företaget.

Kommunala representanter och Fyrbodals kommunalförbund

En grundläggande positiv bild men med anmärkningar i kanten

Samtal har skett med representanter för sex kommuner och Fyrbodals kommunalförbund. Hos kommunerna är det rollerna kommunalråd, kommunchef och näringslivsutvecklare som varit intervjuobjekt och på Fyrbodals kommunalförbund har det varit samtal på handläggarnivå. De flesta har som regel haft en hel del med eDIT att göra och har därför ganska många synpunkter och inspel. Generellt framträdande är ändå en grundläggande positiv bild av att föreningen finns och på dess syfte. Man tycker att eDIT under sin tid har hunnit leverera mycket positiva skeenden, utbildningar och arrangemang. eDITs inträde som aktör i Dalsland har gett landskapet och samarbetet en skjuts framåt, något som man önskar skall fortsätta i framtiden.

Men sedan finns också en medvetenhet om problem som uppstått längs resan och att det just varit i relationen med kommunerna som svårigheterna uppstått. Många uttrycker att utvecklingen gick för fort. Antingen att kommunerna inte hann med eller att eDIT ville omfatta alldeles för mycket och alldeles för snabbt. Bilden skiljer sig dock ganska mycket beroende på vilken nivå i kommunen som samtalet sker. På näringslivsutvecklarnivå så fokuseras problembilden mycket på personkemi och hur samverkan rent praktiskt har gått till mellan handläggare. På högre nivå i kommunerna är bilden av eDIT generellt ljusare och den problembild som tas upp fokuserar istället mer på strukturdimensioner och om avvägningar i roller och ansvar. Det uttrycks till exempel som problematiskt med kommunernas medlemskap i en viss förening men inte i en annan, och vilka konsekvenser medlemskapet kan få för ansvaret för det som genomförs o.s.v. Men rent övergripande finns en tydlig vilja att eDIT och kommunerna skall kunna komma vidare tillsammans från nuvarande läge och att eDIT skall kunna betyda något viktigt för Dalslands utveckling i framtiden.

Även från kommunalförbundet uttrycks att man sett vilka goda effekter eDIT haft och skulle kunna betyda för Dalslands gemensamma utveckling. eDIT beskrivs som ett friskt och nytänkande tillskott i den fyrbodalska aktörsfloran som kan ge en skjuts åt ny och förbättrad samverkan, kompetensutveckling för företagen och större gemensam kraft i det geografiska utvecklingsarbetet.

eDIT som samverkansförening för både företag och kommuner

Det finns en tydlig skiljelinje i intervjuerna mellan företagare och kommuner. De allra flesta företag tycker att det en jättebra idé att eDIT är en samverkansförening med båda företag och kommuner som medlemmar. Medan kommunerna nästan enigt tycker att de själva *inte* skall vara medlemmar, i alla fall inte nu. Men att de gärna vill samverka i viktiga och gemensamma frågor. Tre till fyra kommunalråd uttrycker nästan ordagrant lika att de inte vill att kommunerna skall vara medlemmar, kombinerat med att utan kommunernas medlemskap måste eDIT få ha rätten att göra vad de vill. Några uttrycker dock att om eDIT skulle växa till att bli den starka aktör för Dalslands utveckling som visionen varit, så skulle det kunna vara mer relevant för kommunerna att ompröva medlemskapet då.

Det finns en kommunal medvetenhet om att kommunerna inte maktar med allt som skulle behöva göras i deras områden. Kommunerna har i flera fall olika grader av krismedvetenhet, att alla gemensamma resurser behöver tas till vara för att kunna skapa en positiv framtid. Något kommunalråd uttrycker att *"om eDIT gör mer så kan vi göra mindre"*. Det vill säga, det finns så många andra områden än näringslivsfrågor som kommunen också behöver ge energi till. Alla uttrycker att med ett fungerande och starkt eDIT, så är det positivt att samverka inom ett antal viktiga projekt tillsammans. Det är just i projektformen eller avgränsade områden som de flesta ser att samverkan bör ske. Överenskomna upplägg för gemensamt sedda behov.

En genomgående tråd i de kommunala svaren är att eDIT behöver bli en starkare förening för att dels vara mer relevant som samarbetspartner för kommunerna, dels för att kunna utföra det som föreningen har som sin vision. eDIT skulle kunna bli en viktig parallell resurs i kommunernas näringslivsarbete och utföra mycket av det som kommunerna inte maktar med. Men i nuläget är eDIT en för svag aktör för att kunna bära upp den rollen. Ett starkare och "mognare" eDIT skulle säkerligen också kunna hantera samverkan med kommunerna bättre, då allt inte skulle utgå från ad hoc-tänkande och ett antal eldsjälar. eDIT skulle behöva matcha kommunernas storlek och organisation bättre. Nu är eDIT mer en mindre företagarförening bland andra och även ganska sårbar i sin konstruktion.

eDITs struktur och uppdrag

Det finns ett antal personer som uttrycker att eDIT varit en lite otydlig konstruktion, både vad den är för slags förening i sin identitet, men också vad den skall syssla med och vara till för. Föreningen har slängt sig över en mängd utmaningar och försökt utföra maximal produktion på kort tid, och det har stökat till spelplanen lite för både kommuner och andra organisationer. Här behövs en större tydlighet i allt från stadgar, medlemskap, samverkansformer, syften och åtaganden. En aktör kan inte göra allt, helt på eget bevåg. För en del kommuner blir detta också en slags självkritik. Man klarar inte riktigt av när det dyker upp en riktigt snabbfotad aktör, i alla fall inte om den egna kommunen förväntas vara en aktiv del av processen. Men här har det också uppstått en hel del irritation på handläggarnivå, när rollfördelningen inte varit riktigt klar men handläggarna känt trycket att de *borde* agera på ett visst sätt och vara leverantörer åt föreningen eDIT. Det efterlyses ganska allmänt ett grundläggande omtag, vilket också denna framtidsstudie är ett synligt uttryck för. Man behöver sätta ut spelplanen och hörnflaggorna för eDITs verksamhet och komma överens om det, som ett kommunalråd uttryckte det.

Prioriterade områden för eDIT enligt kommunerna

Kommunerna och Fyrbodals KF ser ett eDIT framför sig som främst är de dalsländska företagens förening. Då blir verksamheten, som medlemsföretagen kommer överens om att göra genom eDIT, på en principiell nivå okontroversiell för kommunerna. Näringslivet äger sina egna frågor.

Utifrån detta så blir också *nätverksbildningen* mellan företag och *kompetensutvecklingen* till företag utifrån företagets uttalade behov, en ganska naturlig kärna och prioriterat område i föreningens verksamhet. Och detta är inte något som kommunerna ska eller kan ha så mycket synpunkter på. Men däremot finns det en mängd andra aktörer på utbildningsmarknaden, inte minst branschorganisationer i näringslivet, som eDIT behöver ta hänsyn till och anpassa sig till. Samverka där det är möjligt. Utbildningsverksamheten med korta kurser till företagen är därför något som alla kommuner bejakar. Och det uttrycks som allt från att det är det som eDIT främst bör syssla med till att det är en av delarna som eDIT kan ägna sig åt.

Kommunerna och Fyrbodals KF kan dock se betydligt fler områden där eDIT, kommuner och kommunalförbund kan samverka. Men här spretar det lite åt olika håll. Några frågor är enkla att avfärda; *besöksnärlingsfrågor* finns det andra aktörer för och eDIT skall inte "leka kommun" i största allmänhet. Men sedan finns det lite olika intressen utifrån geografi och behovsbild. De allra flesta tycker att Stockholmsresan som *marknadsföring av Dalsland* var ett alldeles utmärkt initiativ där eDIT var en viktig initiativtagare och pådrivare. Det är en form av samarbete man gärna ser i framtiden också, men där roller och ansvarsfördelning bör sättas tydligare för att säkerställa en större inbördes harmoni.

Rekrytering av kompetens till Dalslands företag är något som många nämner, vilket ofta sitter ihop med olika slags *inflyttarfrågor*. Att hitta bra jobb och levnadsmiljöer för "respektive" och familj till den nyrekryterade kompetensen, och att skapa nätverk som kan fånga upp olika slags behov och kompetenser. Att på ett brett sätt och utifrån näringslivets perspektiv *marknadsföra och göra Dalsland mer attraktivt*. Som ett område för många fler att bo, leva, verka och trivas i. Det här är ganska breda frågor som kan få många olika konsekvenser i form av insatser. Det här är också områden som kommunerna själva är inne och jobbar med på olika sätt men där resurserna inte alls räcker till allt det som kanske står på önskelistan. Här finns alltså spelrum för fler goda samverkansaktörer, som eDIT, men då finns det också ett behov av att komma överens. Att veta om varandra och att alla goda krafter stöder varandra och inte upplevs som konkurrens, något som i grunden borde vara en helt onödig känsla.

Lite mindre prioriterade områden för eDIT enligt kommunerna

Det finns en del områden där privata initiativ kan upplevas både som råg i ryggen men också lite störande på samma gång. *Infrastrukturfrågor* är ett sådant område och *skolfrågor* ett annat. Dalsland kämpar med en mängd infrastruktur- och kollektivtrafikfrågor. Det kan upplevas mycket positivt med folkligt engagemang eller näringslivets påtryckningar när det gäller tågstationer, pendlingssträckor, val av sträckning för tågräls, vägar o.s.v. och ibland kan det påverka beslut i konstruktiv riktning. Men det kan ibland också röra till spelplanen där de avgörande besluten ofta tas i regionala eller statliga sammanträdesrum, där politiker, statliga verk och regioner försöker komma överens i någorlunda harmoni.

Ett annat område är grund- och gymnasieskolan där näringslivets medverkan och inspel kan lyfta och stärka alla de elever som går där och även själva skolan. Men det finns också en flora av regelverk, ansvarsstrukturer, läroplaner, resursbrist m.m. att förhålla sig till. Vilket kan göra det svårt att tränga in i skolans värld med fristående och pigga satsningar som skolans strukturer kan ha svårt att hantera. Något som upptäcktes när eDIT och dalslandskommunerna lade ganska stor energi på att genomföra Dalslandsnatten, en satsning att marknadsföra det dalsländska näringslivet och arbetsmarknaden för ungdomar. eDIT kan mycket väl röra sig inom och agera inom dessa områden men det kräver en ganska stor följsamhet till respektive spelplan och en inlyssnande attityd till vad kommunerna och skolvärlden tycker är möjligt. Det är synsätt som förmedlas i intervjuerna.

Finansiering av eDITs verksamhet

Kommunerna skiljer sig ganska mycket åt i sin syn på egen medfinansiering av eDIT. När kommunerna inte vill vara medlemmar så kvarstår möjligheten till årliga stöd eller projektstöd. Några säger sig kunna tänka sig årligt stöd av någorlunda belopp medan andra uttrycker att eDIT hamnar i samma kategori som andra föreningar/företagarföreningar, och att dessa sällan uppstår något stöd från kommunen. Någon kommun kan kanske tänka sig att på egen hand ge ett stöd oavsett andra medan det för flera verkar finnas ett "alla eller ingen"-tänkande. Det vill säga att alla kommuner måste göra lika och först vid gemensamt beslut kan den egna kommunen vara med.

Det vanligaste förslaget för eDITs grundfinansiering är kombinationen (höjda) medlemsavgifter, förtjänst genom utbildningsverksamheten samt projektstöd för avgränsade insatser. Det är oftast Fyrbodals/Västra Götalandsregionen som är i åtanke då men andra möjligheter har också nämnts. Vissa tycker att kommunerna bör kunna bidra med projektstöd också.

Övriga

I gruppen övriga finns representanter för Västra Götalandsregionen, Högskolan Väst, Mötesplats Steneby, Gröna Klustret Nuntorp och förstudien KiD. Det är förstås ur ganska olika perspektiv som dessa uttalar sig om föreningen eDIT, vilket också avspeglar sig i svaren. Men det finns ändå många gemensamma nämnare. Den första är att bilden av eDIT är genomgående positiv.

Västra Götalandsregionen

Handläggare på Västra Götalandsregionen är mycket välvilligt inställda till föreningen vilket bottnar i att det funnits en direktkontakt i flera regionala projekt. Eftersom eDITs geografiska område varit större än respektive kommuns, så har Västra Götalandsregionen kunnat använda föreningen som en regional aktör och också visat upp eDIT som ett gott exempel, till exempel vid regionala konferenser. Regionen har upplevt eDIT som en ny och pigg aktör som skapar samverkan och bryter ny mark på viktiga områden. Det finns därför en regional vilja att föreningen skall komma vidare och fortsätta på den inslagna vägen. Det är en samordnande och utvecklande roll för dalsländskt näringsliv genom kompetensutveckling och nätverksbildande, kombinerat med marknadsföring av Dalsland som attraktivt område att bo, leva och verka, som de regionala företrädarna ser som prioriterade områden för eDITs verksamhet.

Mötesplats Steneby och Högskolan Väst

I dessa samtal lyfts den framtidstro och inspiration som förmedlats via eDIT. Att eDIT har verkat och kan fungera på många olika sätt för att lyfta Dalsland som område och dess näringsliv. Utbildningsverksamheten är kanske viktigast men även att bygga upp samverkan med kommunerna för att vara ett sammanhållande kitt, visa på möjligheter och staka ut nya framtidsvägar med företagsamt tänkande. Bägge organisationerna uttalar att ett utökat samarbete skulle kunna ge ökade möjligheter för dem själva att lyckas med sina egna uppdrag. eDIT kan hjälpa till att bana vägen för en del av det som Mötesplats Steneby och Högskolan Väst vill göra i Dalsland. Högskolan Väst vill gärna nå ut bättre i Dalsland med det de kan erbjuda och Mötesplats Steneby vill gärna bredda sina nätverk och vara en ännu större förmedlare av kompetensutveckling via eDIT till t.ex. kulturföretagare.

Gröna Klustret Nuntorp

eDIT och Gröna Klustret har redan en etablerad samverkan och har bland annat delat personal. Organisationerna kan samarbeta kring utbildningsinsatser, vilket gynnar båda parter. Gröna Klustret har främst fäste i södra Dalsland och i de gröna näringarna medan eDIT har ett starkare fäste i norra Dalsland och bland industri- och byggföretag. Utifrån detta skulle man kunna pröva tankar om ännu närmare samarbete eller till och med sammanslagning enligt Gröna Klustret. Kompetensutvecklingen och marknadsföringen av Dalsland är det viktigaste ändamålet som båda organisationerna delvis kan samlas kring. Men för Gröna Klustret är det relevanta geografiska området större än Dalsland. eDIT skulle även kunna ha en samordnande funktion mellan kommunerna i deras näringslivsarbete och bli

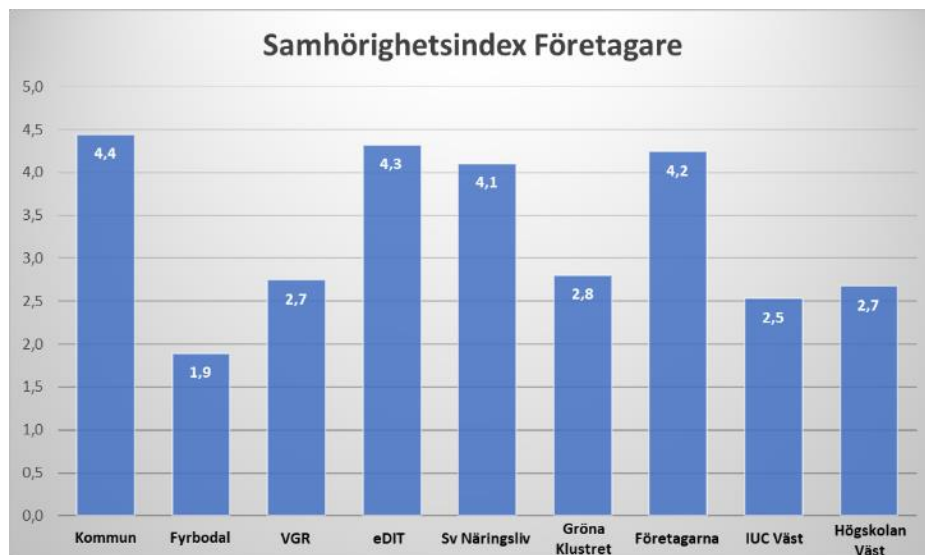
en förebild i dalslandssamverkan om det kan organiseras bra. Höjda medlemsavgifter och stor potential i utbildningsförtjänster skulle kunna bära eDIT ekonomiskt på ett bättre sätt än nu.

Förstudien om KiD

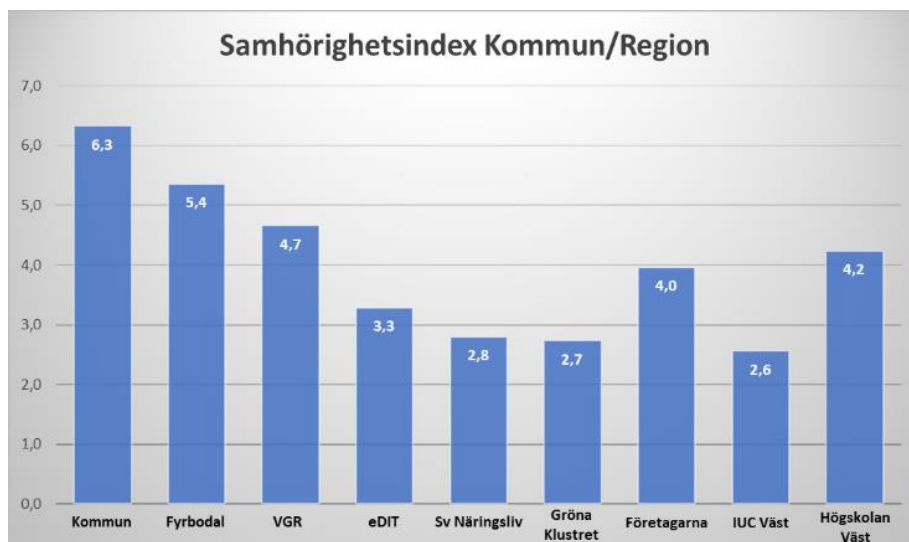
Från förstudien om KiD (Kompetenskluster i Dalsland) framkommer framför allt hur rörig kartan är över alla utbildningsaktörer som verkar inom korta och långa utbildningsinsatser. Det är många organisationer som springer på liknande bollar och det är få som har överblick över hur kartan egentligen ser ut, eller tankar om hur den borde se ut. Det finns många ouppklarade gränssnitt. KiDs ambitioner med att samla aktörer inom utbildningsområdet och hitta sätt att sammanbinda dem krockar inte på något sätt med eDITs ambitioner, utan eDIT är istället en av dessa aktörer som finns på kartan. Målet för KiD är att på några års sikt skapa ett samlat kompetenskluster i Dalsland för att alla skall kunna samverka på bästa sätt. Ett problem som nämns är att dalslandskommunerna har en väl negativ självbild och inte alltid tar tillvara på de positiva möjligheter som finns. Och inte alltid lyckas i sin samverkan. eDIT kan innebära en ny möjlighet här men det finns också mer eller mindre inbyggt i den svenska traditionen att samverka offentligt-privat ofta blir problematisk. Till skillnad från t.ex. Norge där det ofta är den gängse modellen att driva utveckling. Utifrån förstudien KiDs perspektiv syns det inga hinder för eDIT att driva sin utbildningsverksamhet med korta kurser utifrån företagens behov, men det finns flera liknande aktörer på banan och därför behövs det en hel del samordning.

Samhörighetsindex

Alla intervjuade har fått fylla i ett "samsörighetsindex" som ger en lite känslomässig fingervisning om vilka organisationer de svarande känner sig "nära" och även till viss del känner förtroende för. Genom att dela upp svaren mellan företagare och offentliga representanter erhålls en del intressanta skillnader.

Observera att skalorna i de två diagrammen har lite olika värden. Eftersom svaren kunde sättas på en skala från 0 till 7 så är 3,5 ett slags medelvärde. Det innebär att tillfrågade företagare inte känner någon direkt jättestark samsörighet med någon organisation. Den egna kommunen klarar sig bäst, knappt före eDIT, organisationen Företagarna och Svenskt Näringsliv. Alla andra hamnar på den nedre delen av skalan och lägst samsörighet upplever man med Fyrbodals kommunalförbund.

Offentligt svarande från kommun, kommunalförbund, region och övrigt offentliga aktörer känner nästan bara positiv samhörighet med andra offentliga aktörer. Och här får vi också några rejält högre värden på skalan. Den egna kommunen (de svarande bor i olika kommuner) får här ett medelvärde på över 6 vilket är högt. Sedan följer kommunalförbundet, Västra Götalandsregionen och Högskolan Väst. Att de svarande, till skillnad mot de flesta företagare, får ta ställning till den organisation som de själva är anställda i spelar förstås roll. Men att organisationen Företagarna är den enda ickeoffentliga aktör som kan sägas få ett positivt samhörighetsvärde är ändå anmärkningsvärt. Det är tämligen låga värden för flera näringslivsorganisationer vilket också antyder att det är aktörer som många har väldigt lite kontakt med i sin vardag.

Med tanke på sin korta historik klarar sig föreningen eDIT ganska väl i jämförelsen med sina liknande företagarföreningar, med lika höga eller högre samhörighetsvärden utifrån de olika intervju-grupperna. Det är uppenbart att det finns en grund att bygga vidare på vad gäller samhörighet och förtroende.

Exemplet TEK Kompetens i Halland

Under förstudietiden har TEK Kompetens i Halland haft en presentation av sin verksamhet för eDITS styrelse. TEK Kompetens (Tillsammans, Engagemang, Kvalitet) är en nära motsvarighet till eDIT fast i Halland, som funnits i ca 15 år och hunnit växa sig mycket starkare. Grundidén har, liksom för eDIT, varit att erbjuda kompetensutveckling billigare, nära hemorten och gemensamt bland företagen istället för att respektive företag skall sända sina anställda långa sträckor till utbildningar var för sig. Och dessutom att öka nätverksbildning, samarbete och kunskapsspridning mellan de halländska företagen. Förra året omsatte TEK över 23 mkr vilket innebar bland annat 350 utbildningar, drift av 31 funktionsnätverk, 6 projekt och 400 personliga besök bland sina 310 medlemsföretag representerande ca 10 000 medlemmar. Ca 16 miljoner kronor i ansamlad vinst genom åren har gått till investeringar i de halländska gymnasieskolorna, något som också var ett huvudsyfte från början.

TEK har alla halländska kommuner som medlemmar och en stor andel av Hallands företag. Kommuner betalar 136 000 kr per år i medlemsavgift och har fått tillbaka ca 1 mkr per år i investeringar i gymnasieskolorna. Företag betalar medlemsavgift efter storlek, 300–400 kr per anställd upp till ett maxbelopp för företag. TEK har drygt 10 anställda fördelat på två kontor men ger

inga egna utbildningar. Istället är TEK förmedlare och koordinerare av andras utbildningar som upphandlas in. Förutom det rika utbudet av utbildningar, seminarier och drift av funktionsindelade yrkesnätverk, driver TEK även ett antal specialiserade projekt, erbjuder mentorsprogram och fungerar som viktig länk mellan företagen och kommunernas näringslivsutvecklare. TEK står mycket nära IUC Halland i organisering och verksamhet.

TEK i Halland är ett mycket intressant exempel som förebild för vad eDIT möjligen på lång sikt skulle kunna bli och också en framgångsberättelse för andra att lära av. TEK:s verksamhet och historia visar att eDITs grundläggande syften har bäring på verkligheten. Det finns ytterligare ett geografiskt exempel på samma upplägg och det är Företagsutbildarna i Hudiksvall men det är inte riktigt lika starkt. TEK i Halland visar också vilket resurstillskott det kan bli för kommunerna att ha en samlad näringslivsaktör som TEK/eDIT och det rapporteras inga problem från Halland med det kommunala medlemskapet. Till skillnad från eDIT inriktar sig TEK mer renodlat på näringslivsfrågorna och bär inte frågor av samhällsutvecklande karaktär. Det innebär att TEK inte arbetar med marknadsföring av Halland, infrastrukturfrågor, breda skolutvecklingsfrågor eller andra områden som ligger nära kommunernas och regionens kompetensområde. Hallands näringsliv är starkt och omfattande så det har ju ändå inte varit någon direkt brist på arbetsuppgifter. Slutsatsen för exemplet TEK är att det finns mycket både för eDIT och Dalslands kommuner att lära av den halländska föregångaren.

Analys, frågeställningar och förslag

Aktuella och utbrutna frågeställningar kopplat till framtidsstudien

Roller och ansvar i förhållande till kommunerna

Kommuners juridiska medlemskap i föreningen eDIT.

I tidigare samtal mellan kommuner och eDIT går det att spåra en osäkerhet hos kommunerna huruvida de har juridisk rätt att stå som medlemmar i föreningen. En av kommunerna har i en särskild skrivelse betonat just detta skäl som ett huvudargument för att ställa sig vid sidan om. Argumentet bygger på att kommuner enligt lag inte får gynna någon särskild näringslivsaktör i konkurrens med andra.

Kommunallagens bestämmelser innebär att kommuner får jobba allmänt näringslivsfrämjande men inte får gynna enskild kommersiell aktör som finns på en konkurrensutsatt marknad. Vissa undantag kan förekomma, men då måste det finnas ett särskilt föreskrivet utrymme för detta i lag.

Samverkansföreningen eDIT är en ideell förening och verkar i och med detta utan vinstsyfte och är därmed i grunden ingen kommersiell aktör. Föreningen eDIT har därtill som huvudsyfte att i sig självt verka allmänt och brett näringslivsfrämjande. Att lyfta attraktionskraften och konkurrenskraften för hela Dalsland och dess näringsliv.

Här kan redan en grundläggande slutsats dras. Utifrån eDITs juridiska form, ändamål och huvudsyfte så finns det inget som hindrar kommunerna att stödja eller äga medlemskap i föreningen. Kommunernas stöd går i sådana fall till att via eDIT stödja allmän näringslivsutveckling utan att gynna någon speciell kommersiell aktör. Helt i linje med kommunallagens intentioner.

Det som kan påverka denna bild är om eDIT, genom i första hand sin utbildningsverksamhet till företag, skulle sälja en stor mängd utbildningar i egen regi eller ensidigt anlita bara några få företag utan upphandling för denna verksamhet. Dock har ju eDIT självt inte några omfattande utbildningsresurser i föreningen utan fungerar mer som en förmedlare av olika utbildningsföretags utbud utifrån medlemsföretagens efterfrågan och behov. eDIT hjälper därmed de dalsländska företagen att få ner priset på utbildningar som redan finns på marknaden och även att erbjuda dem i närområdet.

För att undvika påståenden om att eDIT ruckar marknaden och undergräver konkurrensen på något sätt, så är det både klokt och allmänt gynnande för Dalslands näringsliv om man som huvudregel låter många olika utbildningsaktörer vara med och bjuda på de utbildningar som efterfrågas och som eDIT tillhandahåller. Som ideell förening finns det ju inga lagkrav på en avancerad upphandling enligt olika regelverk. Men däremot kan tänkta utbildningar konkurrensutsättas och både mindre lokala utbildningsföretag och stora rikstäckande företag kan vara med i matchen. På så sätt borde också i stort sett alla de juridiska invändningar som kommuner kan ha till stöd för medlemskap i eDIT falla. Stöd till eDIT går till allmänt näringslivsfrämjande verksamhet i Dalsland och alla utbildningsföretag ges samma möjligheter att kunna leverera genom föreningen. Det finns därmed inget kommunalrättsligt problem.

Kommuners praktiska medlemskap i föreningen eDIT

En helt annan fråga är ändamålsenligheten för kommunerna att vara medlemmar i föreningen eDIT, alltså själva nyttoeffekten. Detta gäller både för kommunerna men även för eDIT. Som intervjuerna ovan visat så tycker företagen generellt att det är en mycket bra idé att kommunerna har medlemskap och engagemang direkt i eDIT. Medan kommunerna överlag tycker att de själva inte skall vara medlemmar, i alla fall inte nu, men att de gärna vill samverka i viktiga frågor.

Samverkansförening eller inte

Kommunala medlemskap i eDIT ger föreningen ökad legitimitet och en viss automatisk höjning av inflytande. Men det skapar också en mer komplicerad värld att vara produktiv och kunna agera med tempo i. Det är långtifrån självklart att kommunerna kan agera smidigt och snabbt i sin egen inbördes samverkan. Även om samverkan allt som oftast fungerar mycket bra, så vill alla ha sin röst med i laget och det finns inbördes förankringsprocesser hos alla. Kommunerna har ibland lite olika intressen som bryts mot varandra, så det finns en faktor av politiskt spel som inte skall underskattas. Att till detta addera en bred geografisk företagarförankring och driva näringslivsprocesser som alla kommuner måste känna att de kan ställa sig bakom, innebär ytterligare en omständighet. Det finns en ständig risk att det kan komma käppar in i hjulet när någon kommun kanske behöver ta ett omtag, vill sakta ner processen, eller vill någonting annat.

Föreningen eDIT kan därför hamna i ett politiskt inbördes spel som det kanske går att agera mycket enklare och handlingskraftigare utan. Sådana stopp i processen behöver inte vara generella, men kan dyka upp utan förvarning i vissa satsningar men kanske vara helt frånvarande i andra. Det är en värld som ibland kan vara svår för företagare i en entreprenörstradition att förstå och kunna navigera i. Om det därutöver finns en upplevelse av gränssättning i samspelet eller restriktioner mot eDITs funktion och verksamhet, så är det nog en mer framgångsrik väg att vara fristående från kommunerna men kunna samverka i viktiga gemensamma projekt utifrån tydliga överenskommelser.

Den modell som en majoritet av kommunalråden uttalat är därför att rekommendera i nuläget. Det innebär att kommunerna inte skall vara medlemmar(nu), men eDIT som fristående företagarförening är fria att "göra vad de vill". Det kan låta negativt men är faktiskt en bättre "deal" än att kommunerna är medlemmar men att eDIT "inte får göra vad de vill". Utifrån framstår faktiskt alternativet utan kommunalt medlemskap men där eDIT har friare tyglar som det mest generösa.

-
- 1. Kommuner vill inte vara medlemmar i eDIT*
  - 2. eDIT får göra vad de vill.*
-

Att kommunerna inte är medlemmar men att eDIT får göra vad man vill innebär ju en ganska enkel och snabb lösning för förstudiens uppdrag att utreda roller och ansvar. Då är uppdraget löst på ett utomordentligt smidigt sätt! Egentligen är ju rollerna och ansvaret klara i och med detta. Men det är nog inte i praktiken så att eDIT kan klampa omkring helt fritt på valfritt område trots detta. Det finns områden som kommunerna anser att de har ansvar för och det finns många samverkansytor som förhoppningsvis uppstår. Då krävs en roll- och ansvarsfördelning som fungerar.

Därför föreslår denna studie några enkla principer som kan ligga som grund för roll- och ansvarsfördelning mellan främst kommuner och eDIT, både när samverkan sker och inte sker. Det enklaste sättet för enkel ansvarsfördelning är faktiskt att gå tillbaka till grunderna och utgå från kommunallagen(kommunallagarna).

Några grundläggande principer vid samverkan

1. Utgå från kommunallagen

Kommunerna har tvingande ansvar för många frågor men näringslivsfrågor ägs i huvudsak av näringslivet självt. Lagstiftning kräver att kommuner levererar inom vård, skola, omsorg men inom näringslivsfrågor är det mer uttryckt som att kommuner *får* agera, men med ganska stora restriktioner. Man får främja näringslivet allmänt men inte stödja enskild företagare eller verka konkurrenshämmande osv. Kommunallagen och tillhörande förordningar om kommuners lagliga kompetensområde, är i grunden en bra karta även för att peka ut hur ansvarsfördelningen skall se ut när kommunerna samverkar med föreningen eDIT, i projekt och genom gemensamma initiativ.

2. Näringslivets frågor är näringslivets frågor.

Ovanstående innebär att det är främst näringslivet som äger sina egna frågor. Det innebär att när näringslivet identifierar egna problem och har ambitionen att lösa dessa i egen regi, så bör kommuner inte ha så mycket synpunkter på detta. Ibland upplever kommuner att de som stark aktör behöver kliva in och hjälpa till för att det skall fungera, och det är jättebra. Men om näringslivet självt bestämmer sig för att ordna till exempel kompetensutveckling i egen regi för att trimma sina företag, så bör kommunen genast ta ett kliv tillbaka om man gett sig in på det området. Kommunerna har ett tydligare ansvar för grundläggande utbildning och individer som befinner sig i utkanten av eller utanför arbetsmarknaden.

3. Respekt för kommuners lagstiftade ansvar.

Det kan ofta bidra till ökat driv i utvecklingen om näringslivet engagerar sig i frågor som kommuner har lagstiftat ansvar för. I detta fall handlar det främst om grundläggande utbildningsområden och olika sociala stöd med koppling till arbetsmarknaden. Men företagare har inte alltid automatisk förståelse eller kunskap om alla de krav som kommuner har att svara upp mot. Här behöver företagare ha respekt för det ansvar och den kunskap som kommunerna bär, och de yttringar i form av vägval och beslut som detta leder till.

4. Man äger sin egen tid.

När man bestämmer sig för att samverka i gemensamma projekt deltar ofta olika personer på sin arbetstid. För ett fungerande samarbete är det viktigt att ingen samverkanspart försöker bestämma vad någon annan samverkanspart skall ägna sin arbetstid åt. Den totala arbetstiden innehåller alltid en mängd olika åtaganden och varje aktör måste alltid få bestämma vad den egna tiden skall gå åt till utifrån sin egen helhetsbild. Detta kan dock påverkas något om det skulle göras tydliga utfästelser i början av en samverkansinsats om vad varje organisation lovar att bidra med. Men oftast är ju den rent personella insatsen inte organiserad så, utan utgår från personliga kalendrar som anpassas så gott det går.

5. Bestäm ramarna för varje samverkansinsats i förväg.

Det finns två huvudmodeller. Den ena bygger på en samverkan där varje aktör bidrar med sin tårtbit av insatsen utifrån en slags frivillig basis. Då bidrar varje aktör i stort sett med en självvald mängd av insats och energi. Ansvar för insatsen begränsar sig till den delmängd som man själv bidrar med. Kontinuerlig förankring kan behöva göras i respektive organisation

Den andra huvudmodellen bygger på en tydligare överenskommelse från början. Till exempel ett projekt där kommunerna kan bidra med en bestämd mängd pengar och där ansvaret för

genomförandet tydligt delegeras till projektet. I det fallet bör projektgruppen i sig ges makten över genomförandet inom de ramar som sätts. Då bör inte olika aktörer behöva förankra sitt handlande i sin egen organisation hela tiden utan projektet ges frihet under eget ansvar. Ju tydligare ramar som sätts i början, ju smidigare och snabbare kan projektgruppen sedan agera. Denna modell är ofta att föredra om man vill agera med kraft.

Samverkansinsatser mellan till exempel eDIT och kommunerna kan ha olika upplägg och parallellt kan en satsning med den ena modellen pågå med en satsning av den andra modellen. Det är inget problem, bara aktörerna vet om spelreglerna innan.

6. Projektet talar bara för sig självt

Det kan ibland uppstå problem med upplevelsen av representativitet när ett samverkansprojekt uttalar sig eller verkar. Måste alla ingående parter känna att de står bakom allt som projektet gör och säger fullt ut? I ett delegerat projektupplägg, med frihet inom ramar, så borde bakomliggande huvudmän kunna slappna av från bevakningen att känna ansvar för precis allt som sägs och görs i projektet. Där flera parter ingår är den egna andelen av ansvaret mindre, och för att kunna uppfylla sitt syfte på ett kraftfullt sätt behöver ofta projektansvariga få en viss frihet att agera. Projekt är alltid tidsbestämda vilket gör att de går över, vilket i sin tur att det finns stora möjligheter att utvärdera, ompröva och göra på annat sätt i kommande satsningar vid behov.

7. Antalet kommuner i samverkan kan variera

I framtidsstudien har det ofta stötts på ett alla-eller-ingen-resonemang. För att en kommun skall vara med måste alla andra också vara med. I ett upplägg där kommunerna inte är medlemmar i eDIT men där väl valda samverkansinsatser sker, så faller ett sådant resonemang. Det kan mycket väl uppstå projekt och satsningar som passar bra för en eller flera kommuner, men som inte passar för en annan. Och en varierad samverkan där kommuner väljer att delta lite olika utifrån behov, resurser, styrkor och svagheter, kan mycket väl tjäna Dalsland bättre på totalen. Det kan lätt leda till upplevelse av gisslantagande när någon kommun kanske känner sig pressad att vara med i något för att de andra trycker på. Eller tvärtom att någon kanske gärna vill vara med i en satsning, men hindras av andras ovilja. Det bästa för Dalsland kan mycket väl kombineras med en flexibilitet i vilka parter som samverkar vid olika tillfällen. På längre sikt bör det dock inte finnas en slagsida eller obalans i vilka kommuner som eDIT samverkar med.

Samarbete med andra

Sammanlagning/Utökat samarbete med Gröna Klustret

Gröna Klustret Nuntorp bildades som följd av att Västra Götalandsregionen lade ner sitt naturbruksgymnasium och drog sig tillbaka från Nuntorp. Lokala krafter har därefter byggt upp ett kompetenskluster som mötesplats, kunskaps- och utvecklingscenter för de gröna näringarna. Gröna Klustret är till och med något yngre än eDIT men har också hunnit leverera mycket under kort tid.

Medan eDIT har sitt ursprung i Dals-Ed och haft en starkare förankring bland industri- och byggföretag i norra Dalsland så verkar Gröna Klustret bland de gröna näringarna, är främst förankrad i södra Dalsland men även utanför landskapet i Fyrbodalen. Gröna Klustret driver utbildningsverksamhet och nätverkande för företag men har också en betoning på att vara ett kunskaps- och forskningscenter och stötta nyföretagande inom de gröna näringarna.

Utan att ha trängt djupare in i möjligheter och problemställningar så synes det utifrån finnas stora synergieffekter i samarbetet mellan eDIT och Gröna Klustret. Skulle till och med en sammanslagning ske uppstår en snabb genväg till en förening som omfattar hela Dalsland, får en mycket mer komplett branschtäckning och dessutom minst två naturliga geografiska kärnpunkter i olika delar av Dalsland. Det skulle kunna stärka båda föreningarna drastiskt och ge båda sammanhangen kraftigt uppbyggda "muskler". Dock skulle respektive "varumärke" antagligen behöva behållas vid en sådan sammanslagning. Särskilt för Gröna Klustret är nog namnet och varumärket en viktig ingång och anledning till attraktion för sin medlemsgrupp. eDIT har ett något bredare tematiskt anslag.

Det som skulle vara värt att noggrannare pröva är alltså en gemensam organisation och medlemslista men som behåller två olika ansikten utåt. Gröna Klustret som stark aktör och plats för de gröna näringarna och eDIT som den sammanhållande kraften för det dalsländska näringslivet. Om detta förslag är önskat, ändamålsenligt och genomförbart får prövas i mer ingående diskussioner mellan föreningarna. Men det är ändå framtidsstudien uppfattning, tillsammans med signaler som kommit inifrån föreningarna, att tanken borde prövas seriöst. Alternativet för eDITs tillväxt är ju att ta den långa vägen och växa genom att gradvis rekrytera fler och fler företag som medlemmar genom egen marknadsföring.

Mötesplats Steneby

Även Mötesplats Steneby ser positiva möjligheter att utöka samarbetet och närma sig eDIT. Mötesplats Steneby verkar ju i gränslandet skola-näringsliv och är starkt i branscherna inom kulturella och kreativa näringar (KKN). Mötesplats Steneby kan fungera mot eDIT både som leverantör av utbildning, erbjuda en fysisk mötesplats och bidra till nätverksuppbyggnad. Ett nära samarbete kan hjälpa både eDIT och Mötesplats Steneby att förstärka sina roller och utveckla den egna verksamheten.

De lokala Företagarna-föreningarna

I intervjuerna finns det representanter för flera företagarföreningar som specifikt uttalar att alla lokala "Företagarna-föreningar" borde ha representation i det gemensamma eDIT. Det framkommer inga yttringar av konkurrenständande här, utan man kan se hur den lokala företagarföreningen med sin lokala agenda, kan dra nytta av och nå ännu längre genom den gemensamma föreningen eDIT. eDIT som ju delvis bär och driver andra typer av, och geografiskt större, frågor. Även om företagarföreningarnas ståndpunkter inte är helt entydiga så skulle ju eDIT genom denna typ av modell ha en genväg till att bli brett förankrad och representerad i alla hörn av Dalsland. Och det går att se nya möjligheter att agera kraftfullt inom gemensamma frågeställningar. Dock finns ju redan en naturlig, regional och nationell överbyggnad inom Företagarnas egen organisation som naturligtvis är nödvändig att utgå från. Men om det går att identifiera att Företagarna och eDIT i huvudsak hanterar olika slags frågeställningar och inte krockar med sina agendor, så skulle en sådan dubbel regional koppling vara möjlig. I vilket fall kräver ett framgångsrikt eDIT att man utvecklar ett väl fungerande samspel och samverkan i god anda med de lokala företagarföreningarna av olika slag.

Föreningens struktur och organisering

Namn

eDIT står för "ett Dalsland i Tillväxt" och har snabbt hunnit bli ganska väl förankrat i hela landskapet. Föreningen bildades ur en lokal företagarförening i Dals-Ed som såg större och bredare behov än det lokala perspektivet för det dalsländska näringslivet, och som därför breddades till att bli den nystartade föreningen eDIT. Trots de större ambitionerna så har föreningen fortsatt att ha en mycket stark betoning i styrelsen och i operativt arbete av personer som bor i eller har ursprung i Dals-Ed.

Några få personer har kommenterat namnet eDIT, att det ger ett negativt intryck att vara en Eds-angelägenhet, även om det inte är det. Desto fler har däremot kommenterat att föreningen eDIT utgår från "det där företagsgänget i Ed", utifrån att det såg ut så från början och överlag har fortsatt att vara så. Och kombinerat med en meroreflekterad upplevelse av namnet är det lätt att få intrycket att föreningen är något som särskilt har med Ed att göra.

Det kan därför vara värt att överväga om det skulle vara värdefullt och strategiskt att byta namn för att särskilt markera att föreningen är till för hela Dalsland. Det lättaste sättet skulle naturligtvis vara att bara skippa e-et. Det vill säga DIT (Dalsland i Tillväxt). Ett D har i detta sammanhang ett bättre signalvärde än bokstaven E i början. Men man kan såklart hitta mängder av andra spännande namnmöjligheter också. Det har inte varit mängder av klagomål på namnet, så det går säkert att bibehålla namnet som det är också. Men föreningens historik och nuvarande förankring finns helt klart med som en betydande faktor i bakgrunden när aktörer i Dalsland funderar kring föreningen och dess verksamhet.

Förankring

Föreningens styrelse är själv mycket medveten om att representationen i styrelsen behöver breddas geografiskt. Man sörjer också frånvaron av de kommunrepresentanter som lämnat styrelsearbetet. I intervjuerna framkommer det dock många goda möjligheter att lyckas med en större geografisk och organisatorisk representation. En grundläggande anledning till detta är att det i så hög grad talas så positivt om eDIT och dess verksamhetsidé. Dessa röster kommer från alla delar av Dalsland och från alla typer av aktörer. Man vill se ett eDIT som lyckas. Som bryter nu mark, öppnar nya samarbeten och som kan representera det samlade näringslivet och bli dess utvecklade, mycket starkare röst och kraft i samhällsutvecklingen.

Att utöka representationen i eDITs styrelse och även fördelningen av medlemsföretagen till att omfatta hela Dalsland i större utsträckning, är en mycket viktig fråga om föreningen skall kunna uppnå sina visioner. Som ovan nämnts finns ett flertal olika möjligheter till genvägar där denna fördelning uppnås genom sammanslagning/utökade samarbeten. Det finns också den något längre vägen genom egen tillväxt och rekrytering. För föreningens möjligheter till utveckling är den bredare representationen avgörande redan på medellång sikt. För eDIT skulle det därför vara destruktivt om upplevelsen av att man ändå har en hög trivselnivå, är en sammansvetsad grupp och träffas smidigt utifrån ett avgränsat geografiskt område, leder till att man sitter still i båten i denna fråga.

Föreningsformalia

1. Medlemskap

eDIT har en ganska otydlig form av medlemskap i föreningen. Dels har medlemskapet enligt uppgift ingått i kursavgiften så att deltagande företag blivit medlemmar i föreningen utan direkt ha tagit ställning till det. Dels så har det visat sig att i alla fall kommuner har blivit medlem via personnamn ibland, så t.ex. Eds kommun har haft ett 35-tal medlemmar, alternativt är medlem 35 gånger. Här behöver föreningen välja. Om det är personer som är medlemmar så är ju inte kommunen medlem utan det är snarare någon slags sponsrad medlemsavgift. Om det är kommunen/företaget som skall vara medlem så bör det bara vara en medlemsavgift per år. Detta gäller såklart företagsmedlemmar också.

Likaså behöver val av medlemskap vara tydligt och medvetet. Det finns inget fel med att ha t.ex. differentierade kursavgifter mellan medlemmar och icke-medlemmar. Tvärtom är det smart att ha medlemskapet som morot för rabatterade kursavgifter. Det är trots allt en viktig del av föreningens finansiering och förankring hos företagen. Men val av medlemskap måste ligga för sig, som ett separat och medvetet ställningstagande. Därför bör medlemsavgiften aldrig bakas in i kursavgiften utan ligga som ett separat tillval, gärna kryddat med erbjudandet om lägre priser på eDITs utbud.

2. Styrelseorganisering

I styrelsen har "anställd" verksamhetsledare haft en vald plats i styrelsen tillsammans med sitt utföraruppdrag. Detta är av gedigen föreningserfarenhet en dålig konstruktion vid de personliga arbetsgivarfrågor som styrelsen ibland har att hantera. Den/de som är anställda av föreningen, och särskilt verksamhetsledaren, bör eller kan ha en adjungerad plats i styrelsen men inte samtidigt en vald plats. Detta handlar inte om några särskilda händelser som förekommit i eDIT utan handlar om att skapa en trygg och stabil struktur i föreningens organisation.

3. Lön eller arvode

Långvarigt tänkta uppdrag bör ligga som anställningar med arbetsgivaransvar medan kortare projekt kan utgå från arvoderade uppdrag till företag. Det måste inte direkt ha med ekonomiska summor att göra men långvariga arvoderingsförhållande utifrån timpris brukar i längden bli alltför dyra för uppdragsgivare att bära. Är det en långsiktig verksamhetsledare eller annan långvarig funktion som är tilltänkt så bör föreningen markera detta med att ta sitt arbetsgivaransvar och inte utgå från ett permanentat ad-hoc-tänkande

4. Stadgar

eDIT är en förening som bara funnits några få år. Mycket har hunnit hända på kort tid och föreningens ambitioner har hunnit växa och växla flera gånger redan. I samband med att en mer fastställd kurs och ny organisering spikas i och med detta omtag, så bör föreningen se över så att stadgarna stämmer överens med den kurs och det ändamål som beslutas. Särskilt gäller detta förstås ändamålsparagrafen om föreningens syfte men det kan även finnas en rad andra paragrafer som kan behöva uppdateras.

Framtidsprocesser inom förstudiens ramar

Framtidsstudien har inte bara haft i uppdrag att analysera lägesbilden och ge framtidsförslag. Det har också funnits en underliggande önskan att studien skall leda till en säkerställd förankring för eDITs verksamhet och vägar framåt för finansieringen. Som det beskrivs ovan under avsnittet "Metod" så har eDIT gått på tomgång utan finansiering länge, och processer för projektfinansiering brukar vara långdragna. Parallellt med att utreda möjliga finansieringsvägar har därför operativa processer inletts, för att kanske komma i åtnjutande av positiva bidragsbeslut längre fram. Särskilt som det identifierades att både EU:s regionalfond och socialfond var tänkbara stödgivare till eDIT och båda fonderna hade sina sista utlysningar ute inom denna programperiod. Vid bifall skulle verksamheten kunna starta i början på 2021. Även dialog med Västra Götalandsregionen m.fl. behövde också föras för att se vad som kan vara möjligt. I detta arbete har processerna följt eDITs två egna huvudspår, där det första handlar om kompetensutveckling till företag och det andra innehåller en bredare palett med insatser för att stärka varumärket Dalsland och göra landskapet mer attraktivt på flera olika sätt.

Spår 1 – Kompetensutveckling till näringslivet

Europeiska Socialfonden (ESF) hade sin sista utlysning ute för programperioden med ansökningsstopp en bit in i september. Det eDIT vill göra inom kompetensutvecklingsområdet bedömdes efter samtal med Tillväxtverkets handläggare passa väl in i utlysningen, så ett snabbt arbete med att ta fram ett projektutkast gjordes på ett par veckor. Medfinansiering från Västra Götalandsregionen var nödvändig men också förankring hos Dalslands kommuner och Fyrbodals kommunalförbund. Regionen ställde sig försiktigt positiva till utkastet och några kommuner hann också ge bifall. Men vid samtal med kommunalförbundet så upptäcktes det att Fyrbodals tillsammans med Skaraborgs KF och Boråsregionen stod i valet och kvalet att skicka in en stor ansökan i samma utlysning. eDITs förfrågan verkade bli en "trigger" för dem att gå ändå vidare med sin egen ansökan och eDIT fick förfrågan om att bli en av utförarna i den stora gemensamma ansökan.

Då ett litet eDIT inte ansåg sig kunna konkurrera med tre kommunalförbund i utlysningen så anslöt sig eDIT istället till kommunalförbundens ansökan som en möjlig del-utförare i projektet. Ett mycket intensivt skrivarbete på kort tid, där denna förstudie deltog med inspel, i text och i sammanträden, resulterade i att Skaraborgs KF och Fyrbodals KF skickade in en stor ansökan med kort varsel till ESF. eDITs styrelse var också snabba med att rekrytera ett stort antal företag som önskar kompetensutveckling och som behövde finnas med i ansökan. Projektet behövde medfinansiering från Västra Götalandsregionen också för att gå ihop, så processen har fortsatt under hösten med fortsatt dialog, texter, inspel till både ESF och Västra Götalandsregionen för att kunna få positivt beslut från båda håll. Beslut från båda organisationerna antas kunna ske under december eller möjligen i början av 2021.

Om projektet vinner bifall finns det mycket kvar att rigga. En fördjupad analys av projektets innehåll, samverkansformer med kommuner och andra, och formellt giltig anknytning av eDIT mfl som en av flera geografiska utbildningsförmedlare och leverantörer till det stora projektet. Om planerna går i lås så är förhoppningen att eDIT kan få den delroll i projektet som är tänkt, som kompetensutvecklingsförmedlare till företagen i Dalsland. Då skulle eDIT, typ, kunna ha en heltidsanställd person under 1,5 till uppemot 2 år för att bedriva den verksamhet inom eDITs spår 1 som är föreningens själva kärnverksamhet. Det vore i så fall en positiv utveckling för eDIT med goda

framtidsutsikter, genom att föreningen får tid på sig att bygga upp och vidareutveckla verksamheten. Man kan rimligtvis också verka ganska fritt här utan att söka ständig förankring hos kommunerna.

Spår 2 – Stärka varumärket Dalsland och dess företag

Till skillnad från spår 1 så är eDITs spår 2 en ganska spretig historia som innehåller en mängd olika insatser för att stärka och marknadsföra varumärket Dalsland. Och till skillnad från spår 1 så blir ju ofta en direkt samverkan med kommunerna en direkt nödvändighet inom vissa typer av insatser. Denna framtidsstudie har haft som ambition att även hitta en finansiell väg framåt inom spår 2 och därför har olika vägar analyserats. EU:s regionalfond hade en utlysning ute med stopp i början av september och samtal fördes med Tillväxtverkets handläggare, men där bedömdes tidsramen som alltför snäv att hinna med. Samtal har också förts med Västra Götalandsregionens handläggare om vilken typ av inriktning som skulle kunna vara regionalt stödbar.

eDITs paket av insatser inom spår 2 har varit ganska vildvuxet. Det har känts angeläget att analysera vilka typer av insatser som kan passa i eDITs koncept i nuvarande läge. Och vilka som skulle kunna fungera i ett fungerande samspel med kommunerna, där sådan samverkan skulle vara viktig. eDIT har inte bedömts vara så stark i nuvarande läge att föreningen kan ge sig på alla de insatsområden som man hittills har försökt sig på. En avgränsad prioritering av insatser är nödvändig, och paketerat på ett sätt som skulle kunna vara möjligt att söka regionalt stöd för i en sammanhållen projektbeskrivning.

Prioriteringar inom spår 2

eDITs styrelse har därför fått ta ställning till, dels om de vill satsa vidare på det breda spåret 2 och dels vilket begränsade insatsområden som den i sådana fall prioriterar. En träff genomfördes i oktober där ett antal "kandidater" listades och några av dem valdes ut. De kandidater till insatsområden som prioriterades av eDITs styrelse utföll enligt följande:

- 1. Fortsättning av "Dalsland kommer på besök".** Denna satsning har varit eDITs stora dörröppnare till företagen och en väldigt brett uppskattad insats. Det vore ett misstag att inte fortsätta utveckla det som varit en stor framgångsfaktor för det dalsländska samarbetet och eDIT. Andra orter än Stockholm kan prövas som målgrupp.
- 2. Utveckla funktionsnätverk utifrån exemplet TEK i Halland.** Ambitionen har redan funnits inom eDITs verksamhet, men det finns stora möjligheter att utveckla yrkesindelade funktionsnätverk och bidra till högre grad av gemensamt samarbete och kunskapsspridning inom näringslivet i Dalsland.
- 3. Marknadsföring av varumärket Dalsland i bred bemärkelse.** Här finns många olika möjliga insatser som kan göras för att förstärka attraktionen av att bo, leva, verka i Dalsland och att rekrytera kompetens till landskapet och dess företag.
- 4. Att bygga upp och utveckla eDITs egen organisation.** Att utveckla eDIT är en större fråga än den egna föreningens struktur. Det handlar om att samla Dalslands näringsliv och organisera upp samarbetet med de olika företagarorganisationerna. Samverka, gå samman eller utveckla i gemensamma processer vilket påverkar en rad andra aktörer också.

Av de utvalda insatsområdena kräver **punkt 1 och 3** ett nära samarbete med kommunerna eller vissa

av dem. Punkt 3 behöver dessutom specificeras, tydliggöras och avgränsas i samverkan för att bli hanterbar. **Punkt 2 och 4** är däremot områden som eDIT inte behöver förankra hos kommunerna utan kan agera mer fritt på näringslivets mandat.

Kandidater som inte valdes bort helt men som prioriterades ned i detta läge var t.ex.

5. Infrastruktur- och kollektivtrafikfrågor
6. Att gå i mål med att genomföra Dalslandsnatten till skolorna.
7. Bidragssupport till företagen.
8. Lokala(kommunavgränsade) projekt av olika slag.

Fortsatta processer inom spår 1 och 2

En överenskommen gemensam plattform med kommunerna

Avsikten är nu att gå vidare, förankra och komma överens med dalslandskommunerna om ovanstående upplägg. Det gäller främst de insatser där samverkan med kommunerna är alldeles nödvändig inom spår 2, men det vore positivt för framtiden om kommunerna kunde ge sitt stöd till upplägget i stort. Det finns mycket av de tilltänkta koncepten som eDIT har all frihet att göra på eget mandat. Men eftersom hela framtidsstudien orsak varit att man skall kunna komma överens om de framtida tagen, så är ambitionen helt naturlig att kommunerna och eDIT skall anta en gemensam plattform att gå vidare från. I det som gäller samverkansområden är det inledningsvis bara "rubrikerna" man behöver komma överens om. När insatserna rullar vidare finns det såklart mängder av detaljer och innehåll som får specificeras längre fram.

... som går vidare till regional projektansökan.

När förankringen hos kommunerna förhoppningsvis fallit i god jord så är ambitionen att kunna gå vidare med en regional projektansökan inom spår 2, för två-tre års verksamhet inklusive lön till en anställd. Inför denna ansökan behöver de olika delarna i konceptet vidareutvecklas och förtydligas. Och i de delar som kräver kommunal samverkan så bör kommunerna naturligtvis vara med i utformandet. Men insatserna behöver inte bli helt färdigt utformade för att kunna skicka in en ansökan och arbetsprocessen borde kunna hinnas med under 2020 eller i början av 2021.

Verksamhetsledare

Frågan har även ställts om eDIT tror sig kunna rekrytera de en eller två handlingskraftiga och samarbetsfrämjande verksamhetsledare som behövs för att kunna drifva både spår 1 och 2. Detta eftersom hittillsvarande verksamhetsledare övergått till annan tjänst. Och eDIT har en positiv inställning till detta. Det vore bra om föreningen kunde hitta någon verksamhetsledare med bas i södra/östra Dalsland eller åtminstone inte att alla verksamhetsutvecklare utgår från Dals-Ed som bas.

Långsiktig finansiering

För de kommande två-tre åren bedöms eDIT behöva särskild projektfinansiering för det mesta av sin verksamhet för att komma upp ett rejält kliv i handlingskraft. På längre sikt behöver dock mer fasta finansieringsvägar byggas upp. Följande vägar har identifierats som möjliga sätt att få verksamheten att bära på längre sikt. Dessa vägar bör genomföras eller undersökas närmare.

- **Högre medlemsavgifter i trappstegsmodell.** Som i andra företagarföreningar bidrar företagen efter storlek och antal anställda. eDIT måste kunna ge tillbaka minst motsvarande (upplevda) värde som företagen betalar.

- **Utbildningsförtjänst.** Förmedlade kortutbildningar som upphandlas in till grupper av företag kan ge ganska goda förtjänster som bekostar del av en verksamhetsledares lön.
- **Större företagssponsorer.** En rekognosering bör göras om det kan finnas ett tiotal större företag, en slags guldmedlemmar, som tycker att eDITs arbete är så viktigt för kompetens- och attraktionskraften att de vill ge ett större årligt stöd eller kanske erbjuda kontor m.m.
- **Kommunalt stöd.** Några kommuner har sagt sig kunna överväga ett något större årligt stöd till eDIT, oavsett medlemskap. Det kan vara en eller flera kommuner som går in på detta sätt.
- **Projektstöd för tillkommande satsningar.** Vissa erfarenheter visar att konstruktioner som eDIT även långsiktigt kan behöva tillkommande projektstöd för utvalda satsningar.

Framtidsstudiens förslag i korthet

1. Släpp kommunerna fria från medlemskap i eDIT i nuläget och låt eDIT "få göra vad de vill".
2. Ge eDIT kommunala bifall och delregionala förutsättningar att bli central genomförare i kompetensutvecklingsprojektet kopplat till Europeiska Socialfonden (ESF), förutsatt att det godkänns av ESF och Västra Götalandsregionen.
3. Ge kommunala bifall i huvudsak till eDITs förslag på upplägg att kunna gå vidare med projektansökan till Västra Götalandsregionen och Fyrbodals KF inom eDITs spår 2.
4. Vidareutveckla satsningen med "Dalsland kommer på besök" i samverkan.
5. Vidareutveckla olika koncept med att marknadsföra Dalsland som varumärke att bo, leva, verka i bred samverkan, där eDIT ingår som vital del tillsammans med kommunerna mfl.
6. Utgå från kommunallagens ansvarsfördelning och sätt föreslagna principer som grund för ansvars- och rollfördelning mellan eDIT och kommuner när samverkan sker.
7. Tala väl och generöst om varandra.
8. Vidga omfattningen av kompetensutveckling till företag som också ger eDIT en stabilare ekonomi.
9. Gör en kraftigare satsning på att utveckla funktionsnätverk i eDITs regi inom näringslivet, utifrån TEK i Halland som förebild.
10. Utveckla och utred vidare eDITs egen organisation och samverkan/samordning med andra företagorganisationer och aktörer genom direkta dialoger mellan organisationerna.
11. För dialog om möjligt ökat samarbete med eller representation av lokala företagareföreningar och andra aktörer som Mötesplats Steneby i eDITs verksamhet och styrelse.
12. Utred och för dialog om närmande och eventuellt samgående med Gröna Klustret i Nuntorp.
13. Höj medlemsavgiften till likvärdig nivå med andra företagareföreningar.
14. Inför trappstegsmodell för medlemsavgiften för mindre till större företag.
15. Säkerställ att medlemsföretagen kan uppleva att insatt värde i föreningen kan fås tillbaka på kort och lång sikt. På kort sikt rent ekonomiskt och på längre sikt genom den värdeutveckling som sker i företag och samhälle.
16. Utred om det finns ett antal större företag som vill ge ett större årligt belopp och bli ett slags guldm medlemmar och stöttepelare till föreningen för den långsiktiga nyttan.
17. Utred om det på riktigt kan finnas kommuner som är beredda att ge årligt stöd.
18. Verkställ bredare förankring från hela Dalsland i eDITs styrelse.
19. Säkerställ geografisk spridning i Dalsland vid nyanställning i föreningen.
20. Överväg ett namnbyte så att föreningens uppfattade koppling till Dals-Ed blir mindre och att ambitionen för hela Dalsland inte kan missförstås.
21. Förtydliga medlemskapet så att man är medlem som företag och inte som person.
22. Renodla medlemsavgiften så att det är ett tydligt val att bli medlem.
23. Skilj på styrelseledamöter och anställda (adjungerade) i föreningens styrelse.
24. Skilj på lön för långsiktiga uppdrag och företagsfakturerat arvode för kortare uppdrag.
25. Se över föreningens stadgar så att de ligger i linje med kommande upplägg och inriktning.

Förteckning intervjuade

Företagare/Företagarföreningar

Sebastian Hellberg, Hellbergs Dörrar, Mellerud, 23/7
Marcus Martinsson, Rexcell Airlaid & Tissue AB, Bengtsfors, 24/7
Helen Öder-Skarström, Ahlström Munksjö Paper AB, Bengtsfors, 28/7
Andreas Bredhammar, Ahlström Munksjö Paper AB, Bengtsfors, 28/7
Mikael Berglund, Mellerudsnaget, Cela.nu, Mellerud, 10/8
Magnus Olsson, Dalslands Sparbank, Mellerud, 14/8
Daniel Spjut, WS ElCon AB, Dals-Ed, 17/8
Peter Andersson, SJB Bygg, Dals-Ed, 17/8
Mette Sörensen, Hexpool TPE, Åmål, 17/8
Lars Gustavsson, Industriföreningen Åmål, Azelio, 17/8
Allan Carlsson, Azelio, Åmål, 17/8
Marika Olsson, Azelio, Åmål, 17/8
Jonas Wallmander, Azelio, Åmål, 17/8
Kjell Fagerström, AH Produkter, Åmål, 17/8
Karin Hensing, SEM, Åmål, 17/8
Veronika Horn, Företagarna Dals-Ed, Sten & Trädgård, 7/9
Lise Björevall, Rikstvätt Bengtsfors, 7/9
Christina Milén Jacobsson, Brålanda Företagarförening, 17/9
Linus Bergström, Ragneruds Camping, Högsäter, Färgelanda, 23/9
Bente Hjelm, Företagarna Åmål, Radio 45, 29/9
Daniel Jonasson, Företagarna Mellerud, Dejay Investment, 8/10
Tony Eriksson, Viconia IT, Mellerud, 9/10
Conny Sandin, Bengtsfors Centrumförening, Hans & Hennes mode, 14/10
Stephanie Brodeur Flink, Företagarna Bengtsfors, Flinks fastighetsförmedling, 20/10

Kommuner

Anders Sandén, kommunchef Åmåls kommun, (e-postdialog inför förstudien), 16/7
Göran Eriksson, kommunchef, Bengtsfors kommun, 23/7
Morgan E Andersson, KSO, Melleruds kommun, 23/7
Patrik Jatko, Näringslivsutvecklare Vänersborgs kommun, 12/8
Martin Carling, KSO, Dals-Eds kommun 17/8
Jenny Christensen, Näringslivsutvecklare Färgelanda och Melleruds kommuner, 21/8
Jeanette Lindh Svanqvist, Näringslivsutvecklare Bengtsfors kommun, 21/8
Annette Palmqvist, Näringslivsstrateg Dals-Eds kommun, 21/8
Agneta Johansson, Kommunchef Dals-Eds kommun, 21/8
Kristoffer Ljung, Näringslivsutvecklare Åmåls kommun, 27/8
Ulrika Abrahamsson, Centrumutvecklare Åmåls kommun, 27/8
Tobias Bernhardsson, KSO Färgelanda kommun, 22/9
Stig Bertilsson, KSO, Bengtsfors kommun, 13/10
Michael Karlsson, KSO Åmåls kommun, 19/10

Kommunalförbund/region/Tillväxtverket

Mohamed Ben Abdelhamid, Handläggare Regionalfonden, Tillväxtverket Region Västsverige 18/8
Fedja Zunic, Regional samordnare, Tillväxtverket Region Västsverige, 25/8

Jane Boyton, Regionutvecklare näringsliv, Västra Götalandsregionen, 26/7
Lisa Lundin, Regionutvecklare näringsliv, Västra Götalandsregionen 26/8
Anna Lärk Ståhlberg, Teamchef Samhällsutveckling, Fyrbodals kommunalförbund, 10/9
Karin Jansson, Kompetensförsörjningsstrateg, Fyrbodals kommunalförbund 9/10
Gabriel Skarbäck, Regionutvecklare näringsliv, Västra Götalandsregionen, 20/10

Övriga

Lars-Göran Berg, Gröna Klustret Nuntorp, Brålanda 25/8
Anders Lindgren, Verksamhetsledare Mötesplats Steneby, Bengtsfors, 7/9
Linnea Myrman, Lärare Företagsekonomi, Högsolan Väst, 16/9
Kent Javette, Förstudien Kompetenskluster i Dalsland(KID), Färgelanda 23/9
Sten Liljedahl, VD TEK Kompetens(Halland), Digitalt med eDITs styrelse 21/10

Deltagande i processgrupper och sammanträden

Uppstart av förstudien med representanter för eDIT, 3/6
eDITs styrelse möten 10/7, 26/8, 15/9, 14/10, 21/10
Skrivargrupp och möten om ESF-ansökan Fyrbodal och Skaraborg 14/9, 15/9, 17/9, 5/10, 2/11
Handläggare på Västra Götalandsregionen 4/11
Uppföljningsträffar med Dalslands kommuner och Fyrbodals Kommunalförbund. Nov-dec

Tidigare material och dokumentation

eDITs Tidigare verksamhetsberättelser, projektdokumentation, ansökningar, kompetensenkäter m.m.
Kommunala skrivelser angående eDITs organisering, framtid och relation till kommunerna
Jämställdhetskartan (Winnet - Västra Götalandsregionen)